

De har välfärden på agendan

Ormbergets konferensanläggning var samlingspunkten för årets framtidsdialog i Luleå. Utsikten därifrån är bedövande vacker och gör den kanske extra lämplig för utblickar också mot framtiden! I Luleå mötte ett tjugotal deltagare från kommuner, landsting och regioner upp för att diskutera de utmaningar som väntar runt hörnet.

– Vi vill ligga i framkant med våra tjänster. Därför har vi tagit initiativ till dessa dialoger, där vi bjuder in gäster som har framtidsperspektiv de vill dela med sig av, sa PerÅke Brunström, rådgivare inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers, i sitt välkomstord. Dialogerna genomförs på fyra orter i landet och avrundas i gotländska Almedalen i slutet av juni.

Breda intervjuer

Årets dialoger har fått näring via ett antal omvärldsintervjuer,

som genomförts med bransch- och intresseorganisationer över hela landet.

– I centrum stod organisationer som har potential och förmåga att blicka in i framtiden. Många av dem har formulerat egna tankar kring framtidens välfärd och kraven på dessa lösningar, berättade Johan Karlander, som gjort flera av intervjuerna. Mycket pekar på att allt fler människor kommer att efterfråga alltmer kostsamma välfärdstjänster, som både är mer skräddarsydda och krävande än idag.

Säkra delaktigheten

För att ge liv åt intervjuresultaten har sedan ett antal löpsedlar formulerats, som "publicerades" runt om i konferenslokalen i Luleå. Nyheterna fokuserade på frågor om demografi, finansiering, roller och ansvar, men också på vilka nya typer av samverkan som kan bli aktuella i framtiden.

Även frågor om delaktighet och demokrati stod i fokus. Ett sådant exempel gäller om och hur medborgarna kan involveras i samhälls- och välfärdsdebatten

i framtiden. Är det kanske så att internet blir den viktigaste kommunikationskanalen för demokratifrågorna och att Facebook därmed blir en av arenorna för morgondagens debatter? ■

Framtidsdialogen i Luleå var den fjärde i raden av fyra. Här samlades ett tjugotal deltagare och diskuterade utmaningar. Fr v Willy Sundling, kommunchef, Kalix kommun, Lars Törnman, v ordförande kommunstyrelsen, Kiruna kommun, Johan Antti, länsråd, Länsstyrelsen i Norrbotten och Maria Salmgren, kommunchef, Övertorneå kommun.

Avstamp i 2027 års nyheter

Dialogpasset inleddes med ett samtal kring löpsedlarna som fångar upp nyhetshändelser som kan vara aktuella år 2027. "Vilka tankar dyker upp när ni ser dessa braskande rubriker?" frågade Olle Nilsson, rådgivare inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers, som var dagens samtalsledare.

Under diskussionspasset sprudlade det av idéer, förslag och analyser. För att göra resultatet överskådligt samlades intrycken under fyra rubriker – Välfärd, Demokrati, Struktur och Ledarskap

Struktur

- Vi tvingas samverka om vi ska kunna överleva här i Norrland – inte minst kring infrastruktursatsningar.
- Mer samverkan mellan kommuner och näringsliv krävs för att utveckla regionerna, här kan också de ideella organisationerna bidra.
- Vem ska betala för infrastrukturen i framtiden och hur påverkas Norrland i ett läge när de flesta satsningarna verkar göras i storstäderna? Hur mycket måste kommunerna bidra med för att vara med? Umeå satsar 1 miljard i ett framtida vägprojekt, men hur många kommuner har råd med det?
- Vilken är visionen för vår landsände – hur ska strukturen se ut, vilka skolor ska vi satsa på och vilka butiker och bensinstationer kommer på

Diskussionspasset var livligt och idérikt. En provocerande fråga växte fram: "Finns Sverige kvar 2027?"

sikt att överleva?

- Bort med jantetänkandet mellan kommunerna – varje framgång måste istället ses som en fördel för länet!

Demokrati

- Medborgarna måste själva känna ett större eget ansvar för all den information som kommunerna redan idag erbjuder – Facebook och

Twitter är inte ett tillräckligt bra alternativ framtiden.

- Jag håller inte med! Facebook ger en enorm täckning genom att man når varandras vänner – vilket ger snabba signaler till tusentals människor. Därför blir det ett viktigt forum i den framtida demokratidiskussionen, som kan få folk att engagera sig – särskilt nu när tidningar och andra traditionella medier tappar mark.
- Rekryteringsproblemen ökar när demografin förändras. Det öppnar för en större arbetskraftsinvandring i framtiden.
- Folk engagerar sig i enskilda sakfrågor, men tar inte lika gärna ett sammanhängande ansvar.
- Är partiernas tid förbi eftersom enskilda frågor verkar ta över – t ex specifika skol- och sjukvårdsfrågor?

Detta har provats i bl a Kanadas glesbygder.

- Skatteutjämningsystemet är viktigt, även om det finns brister i dagens system är det en förutsättning för vår överlevnad. Frågan är vad som väntar när systemet revideras?
- I Norge samverkar tre nordliga fylken för att klara välfärd, kompetensutveckling etc tillsammans. De backas upp av staten, men arbetet har ett tydligt regionalt fokus. För 2011 planeras ett "Kommunkonvent", där öst-västliga lösningar ska diskuteras. Det ska man arbeta på. Vi har ju resurser och lösningar och bör därför ta initiativet och driva på.
- Det behövs lokala initiativ, men också statliga "pekpinnar"

Sven-Erik Bucht, kommunstyrelsens ordförande och kommunalråd i Haparanda kommun.

Ansvarig utgivare: Margareta Irenaeus.
Text: Fredrik Lilieblad.
Foto: Johan Karlander m fl
© 2009 PricewaterhouseCoopers i Sverige AB. Att mångfaldiga innehållet helt eller delvis är förbjudet enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Förbudet gäller varje form av mångfaldigande genom tryckning, kopiering etc.

nar” inom ramen för ett nationellt ansvar kring välfärd, infrastruktur och regional utveckling.

Ledarskap

- Nya entreprenörer knyts till kommunala verksamheter samtidigt som våra kvalitetskrav på dessa aktörer ökar.
- Vår kommun är liten och befolkningsunderlaget minskar. Ändå är transparensen stor och våra fullmäktigemöten går ut direkt i TV. Många engagerar sig och ställer frågor till oss. Samtidigt ökar kraven på ledarskapet – vi måste stå för våra beslut även när det blåser hårt.
- Hur många kommuner kommer vi att ha 2027? Kan Sveriges största respektive minsta kommun, liksom idag, ha i stort sett samma uppdrag och organisation?
- Finns Sverige kvar 2027 – nya regioner växer som inte tar hänsyn till nationalstaten, t ex Öresundsregionen som växer ”utåt” från landets territorium? I framtiden kanske vi inte pratar om Sverige eller Norrland, utan om Barentsregionen – även vi måste tänka utåt!
- Ska vi inte lägga ned de nästan avfolkade byarna i glesbygden – alltså ”flytta ihop” folk för att få en rationell hantering av social service etc? Orkar vi politiker ta en sådan fight?
- Hur antar vi utmaningarna för framtiden – d v s utgår från de förutsättningar vi har, tar ledarskapet för regionen i ett väst-östligt perspektiv snarare än i ett nord-sydligt? Vem tar på sig ledartröjan i dessa frågor? ■

Fokus på regional utveckling

Efter den första dialogrundan satte Olle Nilsson fingret på två centrala områden – behovet av regionalt ledarskap och av tydligare struktur mellan lokal, regional och central nivå. Vad krävs för att skapa ”tryck” på dessa områden?

Apropå ledarskapet...

- Regioner och nationalstat måste ifrågasättas i grunden eftersom vi idag arbetar med fel strukturer.
- Behövs det inte lite kommunal ”civil olydnad” för att bryta mönstren och flytta fram positionerna?
- Låt majoriteten utse hela kommunstyrelsen, utan inblandning från oppositionen – det ger kommunen muskler för att jobba med de svåra ledarskaps- och strukturfrågorna.
- Vi står inför en global match, ändå känns det som vi för ett inbördeskrig på hemmaplan – måste det vara så?
- Den demokratiska processen är viktig – ändå vill folk ha ledare som vågar ta ställning och kan motivera sina uppfattningar.
- Hur upprätthålla välfärden när skattekraften utarmas – vilken blir den första svenska kommun som tvingas skicka in ”sina nycklar” till staten?

Apropå strukturen...

- Vi drar åt många olika håll och kan inte kraftsamla tillsammans. Dessutom handlar det om att fånga upp nya krafter – älven rinner inte längre åt samma håll, ändå måste vi hänga med.
- Vi verkar alla lokalt och är patriotiska, men måste samlas på regional nivå och skapa framgångar även här.
- De lokala frågorna suger idag alltför mycket energi från den regionala ambitionen – vi splittrar upp oss på för många små saker och har ingen regional agenda.
- Kommunerna borde gå samman och hantera de svåra frågorna t ex om skolnedsättningar. Då blir det lättare att dels ta den demokratiska diskussionen, dels frigöra kraft på regionala satsningar.
- SKL skulle kunna spela en större roll och vara en samlade kraft när det gäller regionala strukturfrågor.

Olle Nilsson, rådgivare inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers la lite extra ”ved på brasan” som samtalsledare.

- Överför skolorna till staten igen och skapa mer utrymme för oss i kommunerna att arbeta med regional utveckling. ■

FRAMTIDSPRESSEN
Fredagen den 30 november 2017

KOMMUNKRISEN

FULLMÄKTIGES DAGORDNING FÅR REKORDHÖGT BETYG PÅ FACEBOOK

SPECIAL

Så ser dagordningen ut i din kommun
Riv ut och spar!

Kommunråd: "Det här är det bästa som hänt kommunen"

FRAMTIDSBLADET
Fredagen den 30 november 2017

FRAMTIDSBLADET KARTLÄGGER

SÅ DEFINIERAS VÄLFÄRDEN I DIN REGION!

Listor m.m. Endast idag!
Riv ut och spar!

Reportage: Så blev lägststatuskommunen välfärdsvinnare

Hans Forsström, Öhrlings PricewaterhouseCoopers som vi ser tillsammans med Maria Salmgren, kommunchef, Övertorneå kommun.

Tillväxtarbetet i närbild

Christina Lugnet gjorde ett uppskattat inspel kring tillväxtarbete. Hon är generaldirektör för Tillväxtverket – den nya myndighet som bildades under våren 2009. Till målen hör att skapa fler och växande företag, bidra till ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i hela Sverige.

Hon inledde med att presentera Tillväxtverkets inriktning, men också vilka program som myndigheten erbjuder, t ex kvinnors företagande, miljödrivna marknader. Utbudet av program och fonder är brett, men i dessa sammanhang gjorde Christina Lugnet en intressant reflektion.

– Norrbottens företag är tyvärr dåligt representerade i många av våra program, t ex vad gäller produktutveckling där flera hundra företag från andra delar av landet medverkar. Varför är det så, frågade hon sig?

Regionala satsningar

Tillväxtverket hanterar även de stora strukturfonderna, som idag är den största finansieringskällan för regionala satsningar. – Informationen är viktig och här behövs fler insatser för att alla våra regioner i landet ska få information om vilka finansieringsmöjligheter som är tillgängliga, sa Christina Lugnet.

– Lika viktigt är det att regionerna själva är bra på att prioritera, fokusera på några områden, som kan bli strukturellt långsiktiga, fortsatte hon.

Perspektiv på krisen

Christina Lugnet gav också en ögonblicksbild av utvecklingen i Sverige just nu, där finanskris, varsel och neddragningar dominerat bilden under de senaste månaderna. Näringsdepartementet har arbetat med s k varselsamordning och samlat in förslag på konkreta förbättringar, som ska hjälpa till att möta konjunkturförsvagningen.

– Hittills har cirka 200 förslag kommit in från landets varselsamordnare och knappt två tredjedelar av dessa har genomförts eller planerar att genomföras i den närmaste

Christina Lugnet, Tillväxtverket, ställde frågan "Varför är Norrbottens företag dåligt representerade i många av Tillväxtverkets program". Hon gav också en snabb bild av utvecklingen i Sverige just nu.

framtiden, berättade Christina Lugnet.

Hon betonade även att mediebilderna av krisen i vissa stycken blir skev. Det är särskilt regioner med koppling till fordonsindustrin som drabbats, men i andra delar av landet är utvecklingen t o m motsatt.

– Det skapades cirka 45 000 nya jobb i den kunskapsintensiva tjänstesektorn under det första kvartalet 2009, t ex inom IT-branschen, poängterade hon. Detta glöms ibland bort. Här kan vi dessutom konstatera att Norrbotten hittills klarat konjunkturdugången relativt bra.

Nya jobb skapas

– Samtidigt visar statistik att varvskrisen på 1970-talet innebar att cirka 30 000 jobb försvann i de berörda regionerna, men att dubbelt så många nya jobb skapats, fortsatte Christina Lugnet. Kanske visar det att företagen måste genomgå stålbad med jämna mellanrum.

Hon avrundade sitt anförande med att berätta om det uppdrag som Tillväxtverket har från regeringen. Via detta uppdrag ska ett brett kunskapsunderlag tas fram – goda exempel helt enkelt – som offentliga och privata aktörer kan ta del av för att skapa drivkraft i den regionala utvecklingen i deras egen del av landet. ■

Reflektioner från lyssnarna kring Christina Lugnets inspel

- Vi måste bli bättre på att prioritera och ta ut en färdriktning för den regionala utvecklingen.
- Det måste finnas en regional vision som visar vart kommunerna vill gå – då blir det lättare att få med sig företag och andra aktörer kring gemensamma satsningar.
- Ibland är vi så protektionistiska i Norrbotten och måste tänka bredare för att skapa utrymme och utvecklingskraft.
- Det märks att vissa sektorer går ganska bra – besöksnäringen i Norrbotten utvecklas fint.
- Vi har inga traditioner när det gäller utveckling av entreprenörskap. Vi har ju alltid jobbat i gruvorna, med skogen eller vattenkraften.
- I Sverige tar partipolitiken ofta för mycket plats i utvecklingsdebatten. I Finland däremot verkar man se mer till behoven i regionen och sedan jobbar politikerna gemensamt fram en agenda – oavsett partifärg.
- Vi behöver prata med en röst och inte låta som en talkör med 14 olika kommuner – det saknas en tydlig "vi-känsla" i Norrbotten. ■